

OBSAH

OBSAH	str. 7—10
PŘEDMLUVA	str. 11—12
ÚVOD	str. 13—15

ČÁST I.

AUGUSTE COMTE	str. 19—28
-------------------------	------------

Potřeba reorganisace společnosti. Užití metody pozitivní na jevy sociální. Názory a metody sociologické. Kontrola sociologie teorií lidské povahy a koncepcí vývoje lidstva. Aplikace metody sociologické na jevy mravní. Racionelní umění. Apriorní předpoklady. Morálka altruismu. - Kritika. Proč pozitivní metoda v praxi nemohla býti uplatněna. Čeho bylo třeba, aby Comteova ethika byla vědecká.

NĚMEČTÍ NÁRODOHOSPODÁŘI, SAVIGNY, SCHÄFFLE	str. 29—36
--	------------

Politický útlak a reakce nacionalismu. Vznik myšlenky svéráznosti národa. Sociální realismus. Völkerpsychologie Steinthalova a Lazarusova. Schmoller a Wagner, umělý ráz společnosti. - Závěr, kritika.

WILHELM WUNDT	str. 37—44
-------------------------	------------

Pokračovatel německých národohospodářů. Induktivní metoda, analyza. Duše národa představuje zvláštní psychické děje. Stanovení mravních principů. Nepředpojaté pozorování. Spekulace. Dva zákony vývoje. Mravním cílem objektivní duchovní hodnoty. - Srovnání s Comtem. Ethika vědou normativní a disciplinou metafysickou.

HERBERT SPENCER	str. 45—48
---------------------------	------------

Evolucionistická ethika opřena o sociologii vedle fyziky, biologie a psychologie. Pravidla vyplývají z podmínek života. Rovnováha spotřeby a náhrady. Princip dobročinnosti a spolupráce. - Kritika: simplistická konstrukce filosofická. Nedostatečnost obou principů.

EDWARD WESTERMARK	str. 49—51
-----------------------------	------------

Sebrání ohromného materiálu. Theorie citů, která z něho nevyplývá a je na něm nezávislá. Její zastaralý ráz.

GEORG SIMMEL str. 52—60

Nevědeckost dosavadní mravní spekulace. Množství odporujících si principů v morálce. Jich nedostatečnost. Řešení historicko-psychologické. Přípravná práce: dialektickým rozborem dokázat nemožnost dialektiky. Řada úvah. Formalistické myšlení Simmelovo. Dvě příčiny konfliktů mravních norem. Simmel neznal třetí příčiny: nestejnomyšlný vývoj serií společenských; jeho přehled a z něho plynoucí sociologická nutnost Společnosti národů. - Oddělení theorie od praxe. Věda nemůže předpisovat. Srovnání s Wundtem a Comtem. Pokrok ke zvědečtění ethiky. Logika a historie nemohou udati mravní hodnoty. Mravní cit rozhodčím. Nemožnost exaktnosti v oboru mravních jevů. Příčina analytického způsobu Simmelova myšlení.

ČÁST II.

EMILE DURKHEIM str. 73—135

Zásady sociologické metody.

„Prenotions“ sociologů. Nutnost dívat se na jevy sociální jako na věci. Definice sociálního jevu nátlakem. Jeho objektivnost. Pozorování zevně. Společnost realitou sui generis. V individuu jen plastické, neurčité predisposice. Sociologický výklad jevů sociálních. Methoda srovnávací . . str. 73—83

Studium mravní skutečnosti.

I moralisté vycházejí z konceptů. Kritika mravních systémů. Jejich neschopnost zdůvodniti konkrétní normy. Bohatost mravní skutečnosti a její samostatná existence. Předpoklad věčnosti mravních předpisů str. 83—87

Určení mravního jevu.

Je to pravidlo jednání, s nímž následek přestoupení je synteticky spojen. Sankce jeho objektivní znak. Estetika mravního života a její kritika. Negativní a pozitivní sankce. Žádoucnost druhý znak mravního jevu str. 88—92

Výklad mravních jevů.

Durkheimův postulát společnosti. Společnost mravním subjektem, nikoli individuum. Kritika. I morálka individuálního původu sociálního. Společnost přesahuje individuum, je mravní autoritou str. 92—99

Funkce mravnosti.

Nutnost solidarity. Mravnost její pramenem a podmínkou. Způsobuje podobnost individuí, nutnou k zachování společnosti. Je podmíněna strukturou společnosti. Ač hájí mravnost zájmy společnosti, užitečnost není hlavní její element str. 99—104

Rozlišení normálního a patologického.

Dává možnost posuzovati mravní skutečnost. Normální rovno střednímu typu, nutno bráti zřetel na fáze vývoje. Kontrola všeobecností podmínek. Zločin je normální. Bayetova kritika: plastičnost společnosti nedovoluje stanovení normálního. Ostatně ve společnosti není touhy po normálním. Vznik tohoto pojmu z praxe. Nevědecké přenášení ze sousední vědy. Naše kritika: nemožnost ztotožniti normálnost a zdraví. Chceme býti zdraví, ne normální. Malý počet exemplářů nedovoluje stanoviti normální typ. Dokonalost adaptace rovněž nevhodným kriteriem. Dvojí význam pro normálního, obojí vyloučen v sociologii. Chyba považovat zločin za normální str. 104—113

Užití vědeckých zákonů v praxi.

Praktický zřetel práce Durkheimovy. Normální typ východiskem aplikace. Zároveň stanovisko obdobné užití jiných věd. Zamítnutí prvního způsobu. Námitky Belotovy a Parodiho str. 113—120

Společnost tvůrce ideálu.

Neoprávněné výtky idealistů. Realistický idealism Durkheimův. Společnost je tvůrcem a předmětem ideálu. Ideál podmínkou jejího života str. 121—123

Závěr.

Rozlišení metody a názorů. Benešovy námitky: není zvláštní objektivita jevů sociálních. Odmítnutí jich, pokud Durkheimovo stanovisko nemá metafysického dosahu. Nedostatek znaku účelnosti. Determinovanost individua větší v působení na fysickou realitu než na společnost. Individualnost fysického přes jeho zákonitost. Stejně sociální. - Srovnání Durkheima s jeho předchůdci. Shrnuje jich vědecké náběhy str. 123—135

LÉVY-BRUHL str. 136—149

Vychází z Durkheima a přijímá jeho stanovisko. Ukazuje obdobu filosofování starých s úvahami moralistů. Nutnost rozšířiti pojem přírody. Racionelní umění mravní. Nepodržuje rozlišení normálního a patologického. - Závěr. Poměr k psychologii.

ALBERT BAYET str. 150—169

Výtky sociologům. Definice mravního faktu a jeho konstrukce z mravní skutečnosti. Nedostatečnost definice Durkheimovy. Kritika definice Bayetovy. Právo, literatura, mravy, řeči a morálka formulovaná obsahují mravní fakty. Methody práce v jednotlivých oborech. Nemožnost spoléhati na právo.

Zvláštní bohatost jazyka a literatury na mravní obsah. Vyvození zákonů. Jev individuální nemůže býti vědeckou příčinou. Methoda historická a srovnávací. Jich výhody a nevýhody. - Závěr. Bayet vychází z Durkheima. Je opatrnější a vědečtější ve výkladu, jasnější a důslednější v kvalifikaci mravního jevu jako jevu sociálního. Opuštění diskusí. Východiskem pouze fakty. Podobnost s methodou filologickou. Základem vědecké práce přiznání nevědomosti.

ZÁVĚR str. 170—174

Myšlenka Montesquieuova, že jevy sociální jsou přirozené a ovládány zákony, je východiskem snah o vědecké zmocnění se mravní skutečnosti. Kde a jak hledati zákonitost. Positivní methoda Comteova. Peripetie vývoje. Ústřední význam Durkheimův. Problémy ethologie.

RESUMÉ str. 175—188

LITERATURA str. 189—190